

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/5/2018
Identifikačné číslo spisu: 4017200337
Dátum vydania rozhodnutia: 26.06.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:4017200337.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a Mgr. Viliama Pohančeniča, v právnej veci žalobcu: D. G. K., bytom J. Č.. XX, Š., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia žalovanej č. XXX XXX XXXX X z 09.03.2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu, proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 09. októbra 2017, č. k. 23Sa/43/2017-64, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd rozsudkom č. k. 23Sa/43/2017-64 z 09.10.2017 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zrušenia prvostupňového rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredia, č. XXX XXX XXXX X z 01.12.2016 a druhostupňového rozhodnutia žalovanej Sociálnej poisťovne (Generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne) č. 481 024 1590 0 z 09.03.2017.

2. Prvostupňový správny orgán rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X z 01.12.2016 zvýšil žalobcovi starobný dôchodok podľa § 82, § 293dq a § 293dr zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení od 01.01.2017 na sumu 326,40 eur mesačne. Podľa § 82b zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 140/2015 Z. z. bol žalobcovi od 01.01.2017 zvýšený starobný dôchodok na sumu minimálneho dôchodku 328,90 eur mesačne.

3. Proti prvostupňovému rozhodnutiu podal žalobca odvolanie, ktoré odôvodnil tým, že prvostupňový orgán nesprávne určil jeho starobný dôchodok, keď za základ valorizácie vzal sumu dôchodkovej dávky bez jej zvýšenia na sumu minimálneho dôchodku. Žiadal, aby mu za základ valorizácie bol braný do úvahy starobný dôchodok priznaný rozhodnutím z 17.10.2015 od 01.07.2015 v sume 328,90 eur mesačne.

4. Rozhodnutím žalovanej č. XXX XXX XXXX X z 09.03.2017 (preskúmané rozhodnutie) generálny riaditeľ žalovanej zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil ako vecne rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu č. XXX XXX XXXX X z 01.12.2016.

5. Preskúmané rozhodnutie napadol žalobca žalobou, v ktorej uviedol, že jeho starobný dôchodok je 328,90 eur a táto suma sa mala zvýšiť o 8,20 eur. Nesúhlasil s tým, že sa mu valorizovala výška dôchodku, ktorú poberal do 01.07.2015 v sume 316,30 eur, vzhľadom k tomu, že má vydané rozhodnutie o výške dôchodku 328,90 eur mesačne od 01.07.2015. Považoval postup žalovanej za protizákonný, poukázal na to, že zákon č. 461/2003 Z. z. neupravuje inštitút tzv. minimálneho dôchodku, neexistuje jeho osobitná úprava, a preto je nutné aplikovať všeobecné ustanovenia týkajúce sa valorizácie starobných dôchodkov.

6. Žalovaná žiadala žalobu zamietnuť. Uviedla, že v roku 2017 sa suma starobného dôchodku zvyšuje o 8,20 eur tak, že sa zvýši suma starobného dôchodku bez jej zvýšenia na sumu minimálneho dôchodku a až následne sa zisťuje, či vznikol, resp. naďalej trvá nárok na zvýšenie starobného dôchodku na sumu minimálneho dôchodku. V tom prípade sa suma starobného dôchodku ďalej zvýši na sumu minimálneho dôchodku podľa § 82b zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 140/2015 Z. z..

7. Krajský súd dospel k záveru, že žaloba žalobcu nie je dôvodná. Skonštatoval, že po vyhodnotení závažnosti dôvodov žaloby ako aj k obsahu pripojeného spisu žalovanej nezistil dôvod, že by sa žalovaná odchyľila od logických argumentov a relevantných právnych záverov so správnou citáciou dotknutých právnych noriem, obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozhodnutia žalovanej, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre správnosť napadnutého rozhodnutia. Žalovaná sa v rozhodnutí vysporiadala si všetkými námietkami žalobcu a rozhodnutie riadne zdôvodnila. Suma starobného dôchodku 318,20 eur bola od 01.01.2017 zvýšená žalobcovi o 8,20 eur mesačne na sumu 326,40 v zmysle § 82 ods. 1 písm. a/ a ods. 14 zákona č. 461/2003 Z. z.. Keďže suma starobného dôchodku je nižšia ako suma minimálneho dôchodku, naďalej sa žalobcovi vypláca starobný dôchodok v sume minimálneho dôchodku 328,90 eur. Krajský súd nezistil žiadny dôvod, pre ktorý by malo byť rozhodnutie žalovanej zrušené.

8. Žalobca (ďalej aj „sťažovateľ“) napadol rozsudok krajského súdu kasačnou sťažnosťou z dôvodov podľa § 440 ods. 1 písm. f/ a g/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“). Kasačná sťažnosť bola doručená súdu 18.12.2017. V sťažnostných bodoch 1 - 3 sťažovateľ poukazuje na konanie na Najvyššom súde SR pod spisovou značkou 9So/139/2016, v ktorom sa riešilo zvýšenie starobného dôchodku žalobcu od 01.01.2016 a ktoré podľa sťažovateľa s prejednávanou vecou súvisí. K prejednávanej veci uviedol, že so závermi rozsudku krajského súdu nesúhlasí, pretože ich súd nezdôvodnil v zmysle platnej legislatívy, neuviedol úvahy, ktorými bol vedený pri hodnotení dôkazov, neuviedol ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov na základe ktorých rozhodoval a neuviedol, aké stanovisko zaujal k návrhom a námietkam žalobcu, jeho vyjadreniam a podkladom. Poukázal na to, že od 01.07.2015 bol jeho starobný dôchodok zvýšený na sumu minimálneho dôchodku 328,90 eur mesačne. Namietal, že ust. § 82 ods. 14 sa môže aplikovať iba na dôchodky priznané od 01.01.2018. Žiadne ustanovenie zákona o sociálnom poistení neupravuje osobitný postup, podľa ktorého by žalobca mal nejaké dva súbežné dôchodky, ktoré sa porovnávajú - menší - väčší a podľa tohto „fiktívneho“ výpočtu a porovnávania štátny úradník rozhodne, aký je starobný dôchodok. Žalovaná podľa neho nepreukázala podľa akého ustanovenia štátny úradník postupoval. Upozornil na porušenie ústavy zo strany žalovanej a zákaz retroaktivity. V ďalších bodoch kasačnej sťažnosti sa sťažovateľ venuje preskúmanému rozhodnutiu a obširne opakuje už vyjadrený názor, že za základ valorizácie je u neho potrebné vziať jeho starobný dôchodok v sume 328,90 eur a nie 316,30eur, pretože od 01.07.2015 je jeho dôchodok vyplácaný v sume 328,90 eur.

9. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadrila žalovaná, ktorá dôvody kasačnej sťažnosti nepovažovala za opodstatnené. Poukázala na § 82 ods. 1 písm. a/ a ods. 14, § 293dq ods. 1 a § 293dr ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z. a zopakovala, že na účel zvyšovania dôchodku od 01.01.2017 podľa §82 zákona č. 461/2003 Z. z. sa neprihliada na sumu minimálneho dôchodku. Žiadala kasačnú sťažnosť ako

nedôvodnú zamietnuť.

10. K vyjadreniu žalovanej ku kasačnej sťažnosti zaslal pripomienky žalobca. Namietal, že súdne konanie pripomínalo skôr frašku, nie seriózny súdny proces. Nedostal priestor na vyjadrenie a jeho pripomienky sudkyňa vôbec nevzala do úvahy a neumožnila mu klásť žalovanej otázky. Opakovane uviedol, že mu nebol priznaný minimálny dôchodok, ale starobný dôchodok, pretože zákon kategóriu minimálny dôchodok nepozná a uviedol, že metodika, ktorú žalovaná použila pri zvýšení jeho dôchodku je nezákonná.

11. Dňa 13.11.2018 bolo kasačnému súdu doručené doplnenie kasačnej sťažnosti o ďalšiu korešpondenciu so žalovanou, v ktorej žalobca opakovane uviedol, že s metodikou zvýšenia jeho starobného dôchodku nesúhlasí.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť bez nariadenia pojednávania v súlade s § 455 SSP a dospel k záveru, že jej nemožno vyhovieť.

13. Predmetom sporu v danom prípade bolo preskúmanie rozhodnutie žalovanej, ktorým potvrdila prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu o zvýšení žalobcovho starobného dôchodku od 01.01.2017 o sumu 8,20 eur na sumu 326,40 eur mesačne a jeho zvýšení na sumu minimálneho dôchodku.

14. Podľa § 82 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z. dôchodková dávka, okrem vyrovnávacieho príplatku, sa do 31.12.2017 zvyšuje v závislosti od medziročného rastu spotrebiteľských cien a medziročného rastu priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky vykázaných štatistickým úradom za prvý polrok kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku, a od priemernej mesačnej sumy starobného dôchodku, priemernej mesačnej sumy predčasného starobného dôchodku, priemernej mesačnej sumy invalidného dôchodku priznaného z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, priemernej mesačnej sumy invalidného dôchodku priznaného z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 %, priemernej mesačnej sumy vdovského dôchodku a vdoveckého dôchodku a od priemernej mesačnej sumy sirotského dôchodku vykázaných Sociálnou poisťovňou k 30. júnu kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku; na určenie priemernej mesačnej sumy starobného dôchodku, priemernej mesačnej sumy invalidného dôchodku priznaného z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % a priemernej mesačnej sumy invalidného dôchodku priznaného z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najviac o 70 % sa zohľadňuje suma starobného dôchodku a suma invalidného dôchodku bez jej zvýšenia na sumu minimálneho dôchodku,

15. Podľa § 82 ods. 2 písm. e/ zákona č. 461/2003 Z. z. starobný dôchodok vyplácaný k 01. januáru príslušného kalendárneho roka a starobný dôchodok priznaný od 01. januára do 31. decembra príslušného kalendárneho roka sa zvyšujú podľa odseku 1 písm. a/ o pevnú sumu určenú percentom, ktoré sa určí v roku 2017 ako súčet 90 % medziročného rastu spotrebiteľských cien a 10 % medziročného rastu priemernej mesačnej mzdy, z priemernej mesačnej sumy starobného dôchodku.

16. Podľa § 82 ods. 14 zákona č. 461/2003 Z. z. na zvýšenie dôchodkovej dávky od 01.01.2018 je rozhodujúca mesačná suma dôchodkovej dávky bez jej zvýšenia na sumu minimálneho dôchodku vyplácaná ku dňu, od ktorého sa zvyšuje.

17. Podľa § 293dq zákona č. 461/2003 Z. z. dôchodková dávka okrem vyrovnávacieho príplatku vyplácaná k 01.01.2017 a dôchodková dávka okrem vyrovnávacieho príplatku priznaná od 01.01.2017 do 31.12.2017 sa zvyšujú podľa § 82 ods. 2 písm. e/ , ods. 3 písm. e/ , ods. 4 písm. e/ , ods. 5 písm. e/ , ods. 6 písm. e/ , ods. 7 písm. e/ , ods. 9 a 10 najmenej o pevnú sumu určenú 2 % z priemernej mesačnej sumy príslušnej dôchodkovej dávky podľa § 82 ods. 2 až 7 bez jej zvýšenia na sumu minimálneho dôchodku.

18. Podľa § 293dr ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z. pevná suma zvýšenia dôchodkovej dávky v roku 2017 je 8,20 eura, ak ide o starobný dôchodok.

19. Podľa § 82b ods. 1, 2 a 3 zákona č. 461/2003 Z. z. suma minimálneho dôchodku, ak odsek 2 neustanovuje inak, je:

a) 136 % sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa osobitného predpisu platnej k 01. januáru kalendárneho roka, v ktorom sa určuje suma starobného dôchodku alebo suma invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku, ak poistenec získal obdobie dôchodkového poistenia podľa odseku 4 v rozsahu 30 rokov, alebo

b) percentuálna výmera podľa písmena a/ zvýšená o:

1. dva percentuálne body za každý ďalší rok obdobia dôchodkového poistenia podľa odseku 4 po získaní obdobia dôchodkového poistenia podľa odseku 4 v rozsahu 30 rokov,

2. tri percentuálne body za každý ďalší rok obdobia dôchodkového poistenia podľa odseku 4 po získaní obdobia dôchodkového poistenia podľa odseku 4 v rozsahu 39 rokov.

Suma minimálneho dôchodku poberateľa starobného dôchodku, ktorý je sporiteľ alebo bol sporiteľ podľa osobitného predpisu, sa znižuje rovnako, ako sa znižuje suma starobného dôchodku podľa § 66 ods. 6 ; do obdobia účasti na starobnom dôchodkovom sporení sa započítava len obdobie podľa odseku 4.

Suma starobného dôchodku alebo suma invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku sa zvýši tak, aby suma tohto dôchodku alebo úhrn súm podľa písmena c/ sa rovnal sume minimálneho dôchodku, ak:

a) poistenec získal obdobie dôchodkového poistenia podľa odseku 4 v rozsahu najmenej 30 rokov,

b) poistenec uzatvoril zmluvu o poistení dôchodku zo starobného dôchodkového sporenia, dohodu o vyplácaní starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku programovým výberom a nemá na osobnom dôchodkovom účte evidované dôchodkové jednotky tvorené z povinných príspevkov, ktoré nie sú predmetom dohody o vyplácaní starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku programovým výberom, alebo mu bola vyplatená suma podľa osobitného predpisu, ak poistenec je poberateľ invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku a je sporiteľ alebo bol sporiteľ podľa osobitného predpisu,

c) suma minimálneho dôchodku je vyššia ako suma starobného dôchodku alebo suma invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku alebo ako úhrn súm starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku a vyplácaného:

1. vdovského dôchodku alebo vdoveckého dôchodku,

2. výsluhového dôchodku, invalidného výsluhového dôchodku, vdovského výsluhového dôchodku, vdoveckého výsluhového dôchodku, čiastočného invalidného dôchodku alebo invalidného dôchodku podľa osobitného predpisu,

3. starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku na základe zmluvy o poistení dôchodku zo starobného dôchodkového sporenia alebo dohody o vyplácaní starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku programovým výberom, ak poistenec je poberateľ invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku,

4. pozostalostného dôchodku na základe zmluvy o poistení dôchodku zo starobného dôchodkového sporenia a

5. dôchodku z cudziny, ktorý je obdobný starobnému dôchodku, invalidnému dôchodku alebo dôchodkovej dávke podľa prvého bodu až štvrtého bodu, a

d) poistenec si uplatnil nárok na dôchodok podľa písmena c) prvého bodu, druhého bodu a štvrtého bodu.

20. Z citovaných ustanovení § 82 a § 82b zákona č. 461/2003 Z. z. je zrejmé, že zákonodarca rozlišuje medzi sumou starobného dôchodku a sumou minimálneho dôchodku.

21. Zákonom č. 140/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony bol do zákona č. 461/2003

Z. z. zavedený nový právny inštitút - minimálny dôchodok. Podľa dôvodovej správy k tomuto zákonu: „Cieľom minimálneho dôchodku je zabezpečiť poistencovi, ktorý počas väčšiny svojho pracovného života vykonával zárobkovú činnosť, dôchodkový príjem na takej úrovni, aby nebol ako jednotliviec odkázaný na pomoc v hmotnej núdzi. Za tým účelom sa starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok vyplácaný po dovŕšení dôchodkového veku zvýši, poistencovi, ktorý splní zákonom ustanovené podmienky, tak, aby suma tohto dôchodku alebo suma úhrnu dôchodkov, ktoré sa poistencovi vyplácajú alebo na ktoré má nárok, bola vyššia ako suma životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu.“

22. V dôvodovej správe k zákonu č. 140/2015 Z. z. je ďalej uvedený aj mechanizmus výpočtu valorizácie minimálneho dôchodku: Zvýšenie starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku na minimálny dôchodok patrí poberateľovi tejto dôchodkovej dávky len počas obdobia, pokiaľ poistencov úhrnný dôchodkový príjem nepresiahol ustanovenú hranicu. Nárok na minimálny dôchodok prichádza do úvahy, ak starobný, resp. invalidný dôchodok vo vymeranej, zákonnej sume, do ktorej nepochybne patrí aj valorizácia, je nižší ako minimálny dôchodok. Preto je potrebné pri posudzovaní nároku na zvýšenie (valorizáciu) starobného dôchodku, resp. invalidného dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku vychádzať zo sumy tejto dôchodkovej dávky pred jej zvýšením na minimálny dôchodok. Z tohto dôvodu sa zvýšenie na minimálny dôchodok nevalorizuje.

Pred valorizáciou minimálneho dôchodku sa zvýšenie podľa § 82b z tohto dôchodku odpočíta. Po vykonaní valorizácie sa znovu posúdi nárok na minimálny dôchodok. Zvýšenie dôchodku (valorizácia) sa pripočíta k sume starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku, ktorých suma bola určená na základe obdobia dôchodkového poistenia a vymeriavacích základov a stáva sa ich súčasťou. Z uvedeného dôvodu sa musia v prvom rade tieto dôchodky valorizovať a až potom posudzovať, či sú splnené podmienky na ich zvýšenie podľa § 82b (minimálny dôchodok). Rovnaký princíp sa bude uplatňovať pri valorizácii dôchodkov od 01.01.2018, pri určovaní sumy zvýšenia (valorizácie) vyplácaného minimálneho dôchodku.

23. Z uvedeného vyplýva zámer zákonodarcu, aby nárok na minimálny dôchodok trval len dovtedy, kým starobný dôchodok vymeraný a vyplácaný v sume určenej podľa § 66 zákona č. 461/2003 Z. z., vrátane valorizácie podľa § 82 tohto zákona, bude nižší ako suma minimálneho dôchodku.

24. V súvislosti s argumentáciou sťažovateľa týkajúcou sa použitia § 82 ods. 14 zákona č. 461/2003 Z. z., kasačný súd uvádza, že hoci sa uvedený odsek vzťahuje na zvyšovanie dôchodkov od 01.01.2018, táto okolnosť vzhľadom na vyššie uvedené nič nemení na závere kasačného súdu, že žalovaná preskúmaným rozhodnutím vykonala valorizáciu žalobcovho dôchodku v súlade so zákonom.

25. Kasačný súd zároveň poukazuje na skutočnosť, že zvýšenie starobného dôchodku žalobcu za rok 2016 bolo predmetom iného súdneho konania č. 9So/139/2016, ktoré bolo právoplatne skončené. Sťažnostné body 1-3 preto kasačný súd vzhľadom na prekážku veci rozhodnutej nie je oprávnený skúmať. Zároveň kasačný súd dáva do pozornosti skutočnosť, že v rozsudku č. k. 9So/139/2016 bol uvedený názor odvolacieho súdu, v zmysle ktorého sa pri valorizácii starobného dôchodku na sumu zvýšenia na minimálny dôchodok neprihliada a kasačný súd sa ani v prejednávanej veci nemá dôvod od tohto názoru odkloniť.

26. Z uvedených dôvodov kasačný súd podľa § 461 SSP kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

27. O trovách kasačného konania kasačný súd rozhodol podľa § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 a § 168 SSP, lebo sťažovateľ v tomto konaní nebol úspešný a u žalovanej nezistil dôvod, pre ktorý by mohla spravodlivo požadovať náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

28. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.